

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสื่อสารทางการเมืองในการ์ตูนการเมืองเกี่ยวกับรัฐบาล
นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน
ชื่อและนามสกุล จำสืบเอกจันทน์ ชินราช
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์รสนธิ์ ศิริยะพันธุ์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2554

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประพนธ์ นันทิยะกุล

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประพนธ์ นันทิยะกุล)

จุลลิตา ศิริยะพันธุ์

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์รสนธิ์ ศิริยะพันธุ์)

รุ่งพงษ์ ชัยนาม

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม)

สุจินต์ วิสวธีรานนท์

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การสื่อสารทางการเมืองในการ์ตูนการเมืองเกี่ยวกับรัฐบาล

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน

ผู้วิจัย จำสับเอก จันทน์ ชินราช รหัสนักศึกษา 2518002783 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

(การเมืองการปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์รศลิน ศิริยะพันธุ์

(2) รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเนื้อหาสาระทางการเมืองที่นำเสนอผ่านการ์ตูนการเมืองโดยสื่อมวลชน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการศึกษาภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน แล้วนำข้อมูลมาจัดทำเป็นเอกสาร ภาพการ์ตูน โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ภาพการ์ตูนสลด และ ภาพการ์ตูนเกาเหลาขามเล็ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การเก็บข้อมูลการ์ตูนในคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ระหว่างวันที่ 17 ธันวาคม 2551 ถึง 31 พฤษภาคม 2553 โดยใช้วิธีถ่ายภาพจากหนังสือพิมพ์ แล้วนำข้อมูลมาจัดทำเป็นเอกสารภาพการ์ตูน เพื่อศึกษาลักษณะเนื้อหาสาระทางการเมือง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะเนื้อหาสาระทางการเมืองที่เกี่ยวกับรัฐบาลนาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวันนั้น มีดังนี้ (1) ประเด็นเกี่ยวกับความชอบธรรมของรัฐบาล แม้รัฐบาลนาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จะได้รับการลงคะแนนเสียงจากสมาชิกสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจถือได้ว่า มีความชอบธรรมทางกฎหมาย แต่การเป็นรัฐบาลของนาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ขาดความชอบธรรมทางการเมือง อันเนื่องมาจากการขาดการยอมรับจากกลุ่มต่อต้านและไม่เห็นด้วย โดยมีการตั้งข้อสังเกตว่า การได้เป็นรัฐบาลของนาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มาจากการผลักดันและสนับสนุนของกลุ่มทหาร รวมทั้งการมีปัญหาด้านภาวะผู้นำของนายกรัฐมนตรี และ บทบาทและพฤติกรรมของคณะรัฐมนตรี (2) ประเด็นเกี่ยวกับเสถียรภาพของรัฐบาล โดยมีการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับปัญหาเสถียรภาพของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งมีผลมาจากความไร้เอกภาพของรัฐบาลผสม ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ คือการมีปัญหาคความขัดแย้งระหว่างพรรครัฐบาลกับพรรคร่วมรัฐบาล รัฐบาลมีประสิทธิภาพในการบริหารประเทศได้ในระดับหนึ่ง แต่การดำเนินนโยบายของรัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ผลงานของรัฐบาลโดยเฉพาะนโยบายของพรรคร่วมรัฐบาลได้รับการยอมรับจากประชาชนน้อย และการมีปัญหาคอรัปชันในโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล

คำสำคัญ การสื่อสารทางการเมือง การ์ตูนการเมือง รัฐบาล หนังสือพิมพ์

Thesis title: Political Communication in Political Cartoons about the Government of
Abhisit Vejjajiva Published in Matichon Newspaper

Researcher: 1 MSGT Chamnan Chinnarach; **ID:** 2518002783; **Degree:** Master of Political Science
(Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Rosalin Siriyaphan, Associate Professor;
(2) Dr. Rungpong Jayanama, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The objective of this research was to study the characteristics of the political content concerning the Abhisit Vejjajira government presented in political cartoons by the mass media.

This was a qualitative study based on political cartoons from Matichon newspaper. The sample population consisted of the “Sol” and “Gao Lao Cham Lek” cartoons that were published in Matichon newspaper from 17 December 2008 to 31 May 2010. Photos were taken of the cartoons and they were collected in a book to study the political content. Data were analyzed by descriptive analysis.

The results showed that the political content concerning the Abhisit Vejjajiva government that was communicated in the political cartoons focused on two major issues: (1) The issue of the legitimacy of the government. Even though the Abhisit Vejjajiva government was voted in by the members of Parliament as called for in the constitution, so it can be considered legally legitimate, still the government lacked political legitimacy because it was not accepted by opposing groups. It was observed that the Abhisit Vejjajiva government was supported and propped up by the military. Related issues included the leadership of the prime minister and the roles and behavior of other ministers in the Cabinet. (2) The issue of the stability of the government. The content pointed out a lack of unity in the coalition government and problems with the efficiency and effectiveness of the government. There were conflicts between the different political parties that made up the coalition. The government was able to govern the country efficiently to a certain degree, but the effectiveness and efficiency of the government's policies left something to be desired. There was little public approval for the government's work results, especially the policies of the minor parties that were part of the coalition. There were problems of corruption in various projects.

Keywords: Political communication, Political cartoon, Government, Newspaper

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์รศ.สิน ศิริยะพันธุ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่าง
ใกล้ชิดตลอดมานับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา
ของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้เขียนการ์ตูนสด และการ์ตูนเกาเหลาขามเล็ก ที่ได้เขียนภาพการ์ตูน
การเมือง ซึ่งเป็นข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ และ ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติที่ได้
ให้ความสะดวกในการสืบค้นและถ่ายภาพข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคนของ
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

จันทน์ ชินราช

ตุลาคม 2554

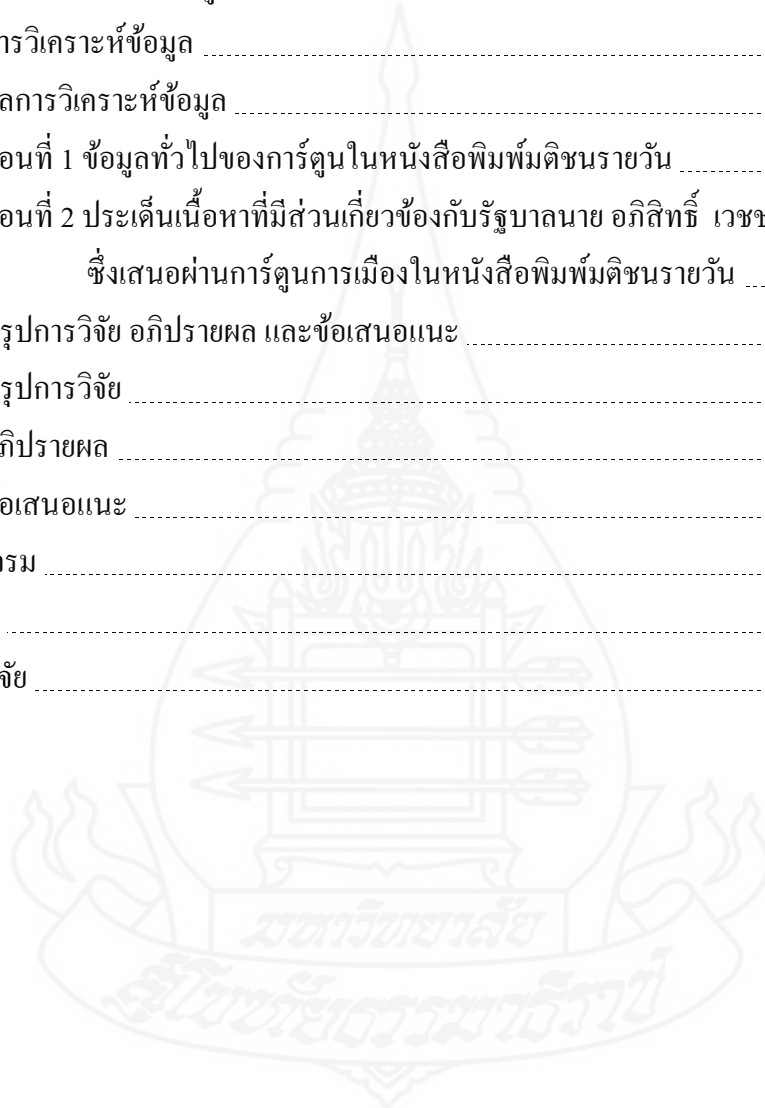

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับรัฐบาล	6
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร	12
แนวคิดทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่	17
แนวทางระบบ	23
ทฤษฎีความขัดแย้ง	26
แนวทางนโยบายสาธารณะ	28
แนวคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง	31
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์	34
แนวคิดเกี่ยวกับคอร์ปชั่น	37
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรัฐบาลนาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	39
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์	40
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการ์ตูน	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการ์ตูนในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน	56
ตอนที่ 2 ประเด็นเนื้อหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐบาลนาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งเสนอผ่านการ์ตูนการเมืองในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน	60
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	120
สรุปการวิจัย	120
อภิปรายผล	132
ข้อเสนอแนะ	156
บรรณานุกรม	157
ภาคผนวก	161
ประวัติผู้วิจัย	170

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	ภาพการตั้งเครื่องเมืองในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ช่วง 17 ธันวาคม 2551 - 31 พฤษภาคม 2553	56
ตารางที่ 4.2	ประเด็นเนื้อหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐบาลนาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	59

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 18 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2551 หน้า 6	62
ภาพที่ 4.2 การ์ตูนเกาเหลาขามเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 3 เดือน มกราคม พ.ศ. 2552 หน้า 11	63
ภาพที่ 4.3 การ์ตูนเกาเหลาขามเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 16 เดือน เมษายน พ.ศ. 2552 หน้า 11	64
ภาพที่ 4.4 การ์ตูนเกาเหลาขามเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 24 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2553 หน้า 11	66
ภาพที่ 4.5 การ์ตูนเกาเหลาขามเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 7 เดือน เมษายน พ.ศ. 2553 หน้า 11	67
ภาพที่ 4.6 การ์ตูนเกาเหลาขามเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 10 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553 หน้า 11	68
ภาพที่ 4.7 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 17 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2551 หน้า 6	70
ภาพที่ 4.8 การ์ตูนเกาเหลาขามเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 5 เดือน มกราคม พ.ศ. 2552 หน้า 11	71
ภาพที่ 4.9 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 3 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2552 หน้า 6	72
ภาพที่ 4.10 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 29 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552 หน้า 6	73
ภาพที่ 4.11 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 5 เดือน กันยายน พ.ศ. 2552 หน้า 9	74
ภาพที่ 4.12 การ์ตูนเกาเหลาขามเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 24 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2551 หน้า 11	77
ภาพที่ 4.13 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 27 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2551 หน้า 9	78

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.14 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 27 เดือน มกราคม พ.ศ. 2552 หน้า 11	79
ภาพที่ 4.15 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 26 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 หน้า 11	80
ภาพที่ 4.16 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 9 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2552 หน้า 11	81
ภาพที่ 4.17 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 30 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2553 หน้า 11	84
ภาพที่ 4.18 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 30 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2553 หน้า 6	85
ภาพที่ 4.19 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 22 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2551 หน้า 6	91
ภาพที่ 4.20 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 27 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552 หน้า 11	92
ภาพที่ 4.21 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 1 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2552 หน้า 6	93
ภาพที่ 4.22 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 2 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2552 หน้า 6	94
ภาพที่ 4.23 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 7 เดือน มกราคม พ.ศ. 2553 หน้า 11	95
ภาพที่ 4.24 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 6 เดือน มกราคม พ.ศ. 2552 หน้า 6	97
ภาพที่ 4.25 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 10 เดือน มกราคม พ.ศ. 2552 หน้า 9	98
ภาพที่ 4.26 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 12 เดือน มกราคม พ.ศ. 2552 หน้า 6	99

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.27 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 20 เดือน มกราคม พ.ศ. 2552 หน้า 11.....	100
ภาพที่ 4.28 การ์ตูนสล จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 22 เดือน มกราคม พ.ศ. 2552 หน้า 6.....	101
ภาพที่ 4.29 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 7 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2552 หน้า 11.....	102
ภาพที่ 4.30 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 26 เดือน มกราคม พ.ศ. 2552 หน้า 11	103
ภาพที่ 4.31 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 16 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 หน้า 11	105
ภาพที่ 4.32 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 23 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552 หน้า 11	106
ภาพที่ 4.33 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 17 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2552 หน้า 11	108
ภาพที่ 4.34 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 19 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 หน้า 11	110
ภาพที่ 4.35 การ์ตูนสล จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 19 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 หน้า 6	111
ภาพที่ 4.36 การ์ตูนสล จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 30 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2552 หน้า 6	112
ภาพที่ 4.37 การ์ตูนเกาหลีขนาดเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 12 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2552 หน้า 11	113
ภาพที่ 4.38 การ์ตูนสล จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 5 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2552 หน้า 6	115
ภาพที่ 4.39 การ์ตูนสล จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 6 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2552 หน้า 6	116

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.40 การ์ตูนสด จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 14 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2552 หน้า 6	117
ภาพที่ 4.41 การ์ตูนเกาเหลาขามเล็ก จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 15 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2552 หน้า 11	118

